

Vlaams
Parlement

ingediend op **423** (2014-2015) – Nr. 4
21 maart 2016 (2015-2016)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door Elke Van den Brandt en Katrien Schryvers

over de nota van de Vlaamse Regering

ingediend door viceminister-president Liesbeth Homans

Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:

Voorzitter: Bart Van Malderen.

Vaste leden:

Caroline Croo, Danielle Godderis-T'Jonck, Lies Jans, Lorin Parys, Peter Persyn, Tine van der Vloet;
Griet Coppé, Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;
Freya Saeys, Martine Taelman;
Freya Van den Bossche, Bart Van Malderen;
Elke Van den Brandt.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Vera Celis, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester,
Manuela Van Werde;
Sonja Claes, Dirk de Kort, Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;
Jo De Ro, Emmily Talpe;
Jan Bertels;
Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Ortwin Depoortere.

Documenten in het dossier:

423 (2014-2015) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering
– Nr. 2 en 3: Verslagen

INHOUD

1. Toelichting door minister Jo Vandeurzen	4
2. Vragen van de leden	7
3. Antwoorden van minister Jo Vandeurzen en bijkomende vragen van de leden	11
Gebruikte afkortingen	15

In opvolging van de motie tot besluit van het actualiteitsdebat over het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding in de Plenaire Vergadering van 8 juli 2015 (*Parl.St. VI.Parl. 2014-15, nr. 434/1*), werd door een aantal parlementsleden gevraagd om het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding in elke bevoegde commissie te bespreken. Daarbij is het de bedoeling om voor elk beleidsdomein na te gaan op welke wijze de bevoegde vakminister in zijn eigen beleidsdomein invulling geeft aan de armoedebestrijding.

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin besprak op 1 maart 2016 het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019 met Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

1. Toelichting door minister Jo Vandeurzen

Minister *Jo Vandeurzen* onderstreept het belang van een over de beleidsdomeinen heen gecoördineerde aanpak van armoede. Binnen het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding wil hij inzoomen op de acties voor het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Met deze acties richt hij zich maximaal binnen zijn bevoegdheden op kinderen en gezinnen. De sociale functie van de kinderopvang, het proactief drempels verlagen van de dienstverlening, de kinderbijslag, de Huizen van het Kind en het versterkt werk maken van automatische rechten-toekenning staan hierbij centraal.

Voor wat betreft ouders of aanstaande ouders worden met de Huizen van het Kind de krachten gebundeld, zodat meer gezinnen beter ondersteund worden, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbaren. Het is de ambitie om de Huizen van het Kind te laten uitgroeien tot volwaardige basisvoorzieningen waar tal van partners lokaal worden samengebracht, en dit voor de 308 gemeenten in Vlaanderen en in Brussel. Het betreft onder andere kinderopvang, jeugdhulp, onderwijs, welzijns- en vrijetijdsactoren. Dit gebeurt door een uitbreiding van het aanbod en van de actoren in de Huizen van het Kind, samen met een procesmatige en inhoudelijke ondersteuning. Daarnaast wordt gewerkt aan een territoriale uitbreiding om tegen het einde van de legislatuur een volledige dekking te hebben. Momenteel zijn reeds 177 gemeenten en steden afgedekt.

Belangrijk en dit ook voor de aandacht voor kwetsbare kinderen, is de Conferentie van het Jonge Kind die op 6 oktober 2016 zal worden georganiseerd. Het scheppen van maximale kansen voor jonge kinderen is een gedeelde verantwoordelijkheid van de private en publieke sector, van een goede thuisomgeving en een stimulerende ruimere omgeving. In het kader van het werken aan een geïntegreerd gezinsbeleid, wordt de komende periode dus de focus gelegd op het thema investeren in de omgeving van jonge kinderen. Om een horizontale aanpak te stimuleren in het beleid rond kinderen en hun gezin, wordt de conferentie met als centrale thema 'Hoe nog beter investeren in de omgeving van jonge kinderen' voorbereid in een participatief traject. Een belangrijke inspiratiebron voor deze conferentie is de visietekst 'Een betere wereld voor kinderen', die tot stand gekomen is vanuit een panel van experts.

Op de conferentie zal ook specifiek aandacht gaan naar het aanpakken van gezondheidsongelijkheid met onder meer focus op de pre-, peri- en postnatale periode. Er wordt gekozen voor twee grote accentverschuivingen binnen de prenatale dienstverlening van Kind en Gezin. Op beleidsniveau trekt Kind en Gezin enerzijds de kaart van de eerstelijnsgezondheidszorg. Samen met partners wil Kind en Gezin de eerstelijnszorg een prominentere rol geven in de prenatale zorg en komen tot een betere zorgafstemming tussen alle actoren binnen de keten van perinatale zorg. Anderzijds hoort prenatale dienstverlening op het niveau van individuele gezinsondersteuning inherent deel uit te maken van de

dienstverlening voor het jonge kind. De afstemming tussen gezinsondersteuning en gezondheidszorg is hierbij een speerpunt.

Op het vlak van gezondheidszorg moeten alle kinderen ten volle gebruik kunnen maken van hun universele recht op preventieve en curatieve gezondheidszorg. Er bestaat immers een rechtstreeks verband tussen armoede en (fysieke en geestelijke) gezondheidsproblemen bij kinderen en jongeren. Voor alle preventie en gezondheidsbevordering is extra investering in een empowerende aanpak met kwetsbare groepen nodig. Hierbij is het de bedoeling om de grotere risico's op mentale en fysieke ongezondheid van bij de oorzaken te verkleinen. Ook hier is een focus op gezonde gezinnen, kinderen en jongeren aangewezen. Er wordt een nieuw organisatiemodel en organisatie eerstelijnsgezondheidszorg uitgewerkt. De zesde staatshervorming geeft de mogelijkheid en opportuniteit om grondig na te denken over de reorganisatie van de eerste lijn, zowel op vlak van structuren als inhoud. Om dit veranderingstraject af te leggen, dat kan steunen op een voldoende breed draagvlak, moet de nodige tijd besteed worden aan het ontwikkelen van modellen die niet alleen theoretisch degelijk onderbouwd zijn, maar ook de praktijktoets doorstaan. Ze moeten haalbaar, en realistisch zijn. Zoals tijdens de gedachtewisseling over de reorganisatie van de eerste lijn (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 623/1) uitgebreid werd besproken, loopt momenteel een voorbereidingstraject in samenspraak met zorgaanbieders en patiënten op basis van werkgroepen, met een duidelijk omschreven doelstelling. Een vertegenwoordiger van het Netwerk tegen Armoede zal deelnemen aan deze werkgroepen. Dit zal resulteren in een conferentie eerstelijnsgezondheidszorg in het voorjaar van 2017.

De minister wijst ook op het belang van de sociale functie van de kinderopvang in Vlaanderen. Er is een grote consensus in de wetenschappelijke literatuur dat kwaliteitsvolle kinderopvang voor kinderen in armoede een belangrijk verschil kan maken. Hij investeert in voorzieningen gesubsidieerd in trap 3 die extra opdrachten opnemen ter ondersteuning van kwetsbare gezinnen en de bestrijding van de armoede in gezinnen. Deze voorzieningen hanteren aangepaste voorrangregels voor kwetsbare gezinnen en nemen een aantal specifieke opdrachten op waarbij ze aansluiting zoeken met de gezinnen, de buurt en het lokale sociale gezinsbeleid. Er wordt een groeipad uitgewerkt voor deze opvang met plussubsidie, rekening houdend met het aantal kinderen dat in een kansarm gezin geboren wordt. Tegelijk is het de bedoeling om alle voorzieningen, ook op de andere subsidietrappen, te blijven sensibiliseren over kwaliteit, toegankelijkheid en de sociale functie van kinderopvang. In de komende uitbreidingsronde worden bijvoorbeeld middelen vrijgemaakt voor 1235 bijkomende plaatsen met plussubsidies, waardoor er een verdrievoudiging komt van het huidig aantal trap 3 kinderopvangplaatsen. In het kader van drempelverlaging werd met het wijzigingsbesluit in een vereenvoudigde procedure voorzien voor het sneller verkrijgen van het attest inkomenstarief en kunnen ouders die moeilijkheden ondervinden met de onlinetoepassing, rekenen op hulp van de voorzieningen bij het aanmaken en aanvragen van het attest. Het OCMW kan na onderzoek beslissen om een individueel verminderd tarief toe te kennen indien ouders het berekende inkomenstarief niet kunnen betalen.

Vorig jaar werden 16 centra voor inclusieve opvang erkend. Deze centra ondersteunen andere organisatoren die een inclusieve werking uitbouwen en vangen zelf ook kinderen op met specifieke zorgbehoeften.

De stuurgroep 'Versterken van de sociale functie in de kinderopvang' buigt zich over de knelpunten bij de toepassing van de regelgeving en formuleert aanbevelingen om de sector te ondersteunen. In het voortgangsoverleg zijn de vertegenwoordigers van gezinnen die in armoede leven, samen met andere

relevante stakeholders betrokken bij de evaluatie van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters.

De minister onderstreepte reeds het belang van het verlagen van de drempels naar de minst ingrijpende vorm van hulp- en dienstverlening, wat past binnen de uitrol van een actie binnen het VAPA om verhoogd en structureel in te zetten op de strijd tegen onderbescherming, door proactief te handelen in de eerstelijnsdiensten en door overheden te verankeren. Overheden en hulp- en dienstverleners moeten zelf (nog) meer het initiatief nemen om hun aanbod tot bij de burger te brengen. Een aantal elementen rond proactief handelen zit vervat binnen de acties rond onder meer automatische rechtentoekenning en het proactief informeren van burgers over rechten en diensten. Het outreachend optreden, dus naar de meest kwetsbaren, is van cruciaal belang in het verder uitwerken van het concept van een breed onthaal. In het voorjaar van 2016 wordt gestart met regionale good practices om een beter zicht te krijgen op hoe kwetsbare groepen beter en sneller kunnen worden bereikt met de welzijnsvoorzieningen.

Er wordt aandacht besteed aan de afstemming en de dynamiek tussen welzijn en justitie met behoud van de focus op armoede. De Justitiehuisen zijn een cruciale actor in die afstemming. Een concrete actie binnen het VAPA betreft dan ook het verhogen van het bewustzijn en het vormen van justitieassistenten in het omgaan met een armoedeproblematiek. De minister geeft hieraan uitvoering in 2016.

Het is evident dat ook de kinderbijslag een belangrijke plek krijgt in de beleidsprioriteiten in het kader van armoedebestrijding, meer specifiek als een hefboom in de strijd tegen kinderarmoede. Bij de aanpassing van het kinderbijslagsysteem in Vlaanderen zal daarom voldoende ruimte genomen worden voor de uitvoering van een armoedetoets. Binnen de kinderbijslag zal worden geëvolueerd naar een inkomensgerelateerde toeslag. Deze toeslag zal ook rekening houden met gezinsgrootte, waardoor grotere kwetsbare gezinnen, meer kinderbijslag zullen ontvangen. Het stelsel zal ook worden vereenvoudigd, waarbij zal worden gekozen voor een universeel systeem op basis van het recht van het kind. Een kind krijgt een onvoorwaardelijke, gelijke basiskinderbijslag, ongeacht de leeftijd en de rangorde. De kinderbijslag is immers bedoeld als een tegemoetkoming om kosten in de opvoeding te dekken. Daarnaast wordt, om kinderarmoede te bestrijden, in een sociale toeslag voorzien voor kinderen die opgroeien in een gezin met een laag inkomen. De inkomensgrens van deze toeslag is gezinsgemoduleerd en houdt dus rekening met de gezinsgrootte. Verder wordt de sociale toeslag voor wezen behouden, evenals een sociale toeslag voor kinderen met bijzondere zorgnoden. Concreet betekent dit dat een systeem van automatische toekenning van rechten zal worden uitgewerkt, waardoor elk gezin maximaal krijgt waar het recht op heeft.

Ten slotte zet de minister ook concrete stappen in het kader van de uitbouw van een Vlaamse sociale bescherming. Met de verdere implementatie van een model van Vlaamse sociale bescherming, wordt – ook in het kader van de bevoegdheden na de zesde staatshervorming – gestreefd naar een zorgzame Vlaamse samenleving. Daarbij wordt op een zo kwalitatief mogelijke manier een antwoord gegeven op de stijgende en wijzigende zorgvragen bij kwetsbare mensen.

De Vlaamse sociale bescherming ondersteunt mensen met een langdurige zorgnood en situeert zich in een beleid dat gericht is op empowerment. Belangrijk voor mensen in armoede is dat daarbij wordt ingezet op automatische rechtentoekenning en een uniek loket bij de zorgkas, waar men terecht kan voor alle dossieropvolging van rechten in het kader van de Vlaamse sociale bescherming. Wat automatische rechtentoekenning betreft, vermeldt de minister reeds

twee concrete stappen. Een eerste stap betreft de automatische toekenning van het basisondersteuningsbudget. Een tweede stap betreft de automatische toekenning van de zorgverzekering op basis van de inschaling kinderbijslag en de inschaling integratietegemoetkoming, naast de reeds gerealiseerde automatische toekenning op basis van de inschaling gezinszorg.

Tot slot koppelt de minister aan de bovenstaande trajecten tevens het engagement om hierover een armoedetoets te organiseren. Rond bijvoorbeeld de Huizen van het Kind kan binnen Welzijn teruggeblikt worden op een good practice ter zake.

2. Vragen van de leden

Katrien Schryvers merkt op dat het VAPA voor het eerst in de diverse commissies besproken wordt. Dat komt tegemoet aan de motie (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 434/1) die door de meerderheid werd ingediend tot besluit van het actualiteitsdebat over het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding in de plenaire vergadering van 8 juli 2015.

De automatische toekenning van rechten is een belangrijke schakel in de strijd tegen de onderbescherming. Uiteraard kunnen niet alle rechten automatisch worden toegekend, maar een goede overheid moet dit als streefdoel nemen.

De minister wil de toegankelijkheid van de hulp voor de meest kwetsbaren verhogen door een geïntegreerd breed onthaal. Dat past in de filosofie van het proactief handelen binnen de brede hulp- en dienstverlening. Dat betekent dat men de mensen niet alleen moet informeren, maar ook actief toeleiden naar de toegankelijke hulp- en dienstverlening. Ook de integratie van de OCMW's binnen de gemeente past binnen dat kader. Een breed onthaal veronderstelt een versterking van de backoffice. De betrokken partners moeten elkaar kennen, elkaar op een uniforme manier informeren, en moeten kunnen toeleiden naar de gepaste hulp- en dienstverlening. Dat is niet gemakkelijk, want het hulpverleningslandschap is heel breed. Daarbij is het evenwicht tussen de vrijwilligheid van de hulpverlening en het aanklampend werken, zeer belangrijk.

Er zijn heel wat regeringsinitiatieven waarop de armoedetoets moet worden uitgevoerd, ook binnen het beleidsdomein Welzijn. Men moet daarbij de nodige conclusies trekken uit die armoedetoets. Dat betekent dat men bereid moet zijn tot een aantal aanpassingen, ook tijdens de implementatie van een decreet. Sommige effecten kunnen immers anders zijn dan initieel werd ingeschat. Er moet dan ook steeds aandacht zijn voor de effecten van het Vlaamse en het lokale beleid op de mensen in armoede.

In de implementatie van de Huizen van het Kind zijn er belangrijke lokale verschillen. Op zich is het goed dat de lokale dynamiek daar kan spelen. Men zou de effecten wel beter kunnen monitoren als men een duidelijk zicht had op de gemeenten die participeren in de verschillende samenwerkingsverbanden. De lokale loketten zouden best een plek krijgen binnen de Huizen van het Kind die een belangrijke kans bieden om kwetsbare gezinnen in een vroeg stadium te bereiken. Het is belangrijk om de kinderen en de jongeren doorheen heel de groeifase beter te kunnen volgen. Op dat vlak zijn de links met de CLB's heel belangrijk.

Veel gemeenten hebben het charter Gezonde Gemeente onderschreven. Het is de bedoeling dat deze gemeenten sterk inzetten op een preventief gezondheidsbeleid, onder meer voor de Vlaamse bevolkingsonderzoeken. De LOGO's verrichten op dat vlak goed werk. De gemeenten proberen bijvoorbeeld om vrouwen van een bepaalde leeftijdscategorie te mobiliseren om deel te nemen

aan de borstkankerscreening. Het is echter niet duidelijk of ze daarbij altijd de link leggen met de armoedeproblematiek.

Momenteel bestaat er een grote versnippering binnen de eerstelijns juridische hulpverlening. Wie een bericht van de deurwaarder of een oproeping in het kader van een uithuiszetting in de bus krijgt, weet vaak niet op welke wijze moet worden gereageerd. Daarom is het goed dat de minister het gemakkelijker wil maken om de stap te zetten naar de juridische hulpverlening.

Elke Van den Brandt vindt in het VAPA een aantal maatregelen terug die belangrijke hefboomen kunnen zijn in de strijd tegen armoede. Ze heeft wel de indruk dat het vooral gaat om een inventaris van reeds geplande maatregelen. Ze kan echter niet terugvinden op welke maatregelen de minister prioritair wil inzetten.

Binnen het beleidsdomein Welzijn zou de focus meer op kinderopvang en kinderbeijslag moeten liggen, twee belangrijke hefboomen om de kinderarmoede aan te pakken. Voor het toekomstige decreet op de kinderbeijslag zou de armoedetoets in voorbereiding zijn. Betreft het een ontwerp van decreet dat nog niet aan het Vlaams Parlement werd voorgelegd, of betekent 'in voorbereiding' alleen dat men van plan is om ooit een decreet te maken? De Vlaamse Regering wil elk kind gelijk behandelen door middel van een gelijke sociale toeslag. Het is echter nog niet duidelijk hoe hoog die toeslag zal zijn, of het een progressieve sociale toeslag betreft en welke groepen die zullen krijgen. Hoe wil men onderzoeken of het nieuwe systeem werkelijk een antwoord biedt op het probleem van de kinderarmoede? Het politieke debat daarover is nog bezig. Groen gaat uit van een inkomensgerelateerd model waarbij ieder kind recht heeft op kinderbeijslag, en waarbij de financieel zwakste gezinnen het meest ondersteuning krijgen. Groen heeft zijn model laten narekenen door de KU Leuven. Daaruit bleek dat het bijna tot een halvering van de kinderarmoede zou leiden. Als het mogelijk is om de kinderarmoede te halveren met een enkel instrument, dan moet men op dat instrument sterk inzetten. In combinatie met de kinderopvang kan dat echt een verschil maken. Wat is de ambitie van de huidige Vlaamse Regering inzake het terugdringen van de kinderarmoede? De enige maatregel die tot nog toe genomen is, is de niet-indexering van de kinderbeijslag.

Kinderopvang is een tweede belangrijk instrument. Het decreet Kinderopvang zou in 2015 geëvalueerd worden. Is er al een resultaat van die evaluatie, onder meer op het vlak van kinderarmoede? Een reeds genomen maatregel is de verhoging van de tarieven van de kinderopvang. Op die maatregel is er geen armoedetoets gebeurd, hoewel er onmiskenbaar een effect is. Men kan ook een korting aanvragen via het OCMW. Is die tariefverhoging intussen ernstig geëvalueerd? Het aantal kortingsaanvragen bij de OCMW's bleek relatief laag te liggen. Kan men daaruit besluiten dat er geen probleem is, dat de mensen de weg niet vinden of dat de OCMW's heel streng zijn?

Ook het aantal plaatsen in de kinderopvang is een belangrijk element. De voorbije jaren is de toename heel beperkt geweest. Het zijn vaak de meest kwetsbare kinderen die uit de boot vallen. Men zou op korte termijn bijkomende plaatsen moeten creëren om te voorkomen dat men de schaarste moet verdelen tussen werkende en niet-werkende mensen, tussen tweeoudergezinnen en eenoudergezinnen. De kinderopvang dient volgens minister Homans een oplossing te bieden voor werkende ouders. Kinderopvang moet echter ook plaatsen bieden aan kinderen in armoede. Gaat het om een hiërarchie waarbij kinderen van werkende ouders meer recht hebben op kinderopvang dan kansarme kinderen? Als de schaarste moet verdeeld worden, dan moet dat zo eerlijk mogelijk gebeuren, zodat de kinderen in armoede niet systematisch uit de boot vallen.

Ook de kwaliteit van de kinderopvang is een belangrijk element. Momenteel is er een verzorger voor acht kinderen. Bij rustmomenten is dat een verzorger voor veertien kinderen. Dat is niet evident. Kind en Gezin heeft onlangs meegedeeld dat het met een extra bedrag van veertien miljoen euro al kleinere groepen zou kunnen creëren. Zo kan men de kinderen goed begeleiden en van de kinderopvang een hefboom maken in de strijd tegen kinderarmoede. Wil de minister nog stappen in die richting zetten?

Het is positief dat er armoedetoetsen zullen worden uitgevoerd op de uitvoeringsbesluiten van de persoonsvolgende financiering. Zal er een armoedetoets gebeuren voor ieder uitvoeringsbesluit afzonderlijk, of voor het hele pakket ineens? Zal de minister de uitvoeringsbesluiten aanpassen als het resultaat van de armoedetoets negatief is?

Tine van der Vloet weet dat mensen in armoede moeilijk te bereiken zijn binnen gezondheidsacties. Niet alleen de LOGO's moeten op dat vlak hun werk doen, maar ook de gemeenten zelf en de armoedewerking binnen de gemeenten. Hoe dichter men bij de mensen staat, hoe sneller men het armoedeprobleem opmerkt. De gemeenten reiken al vrijetijdspassen uit voor deze doelgroep. Het is ook heel belangrijk om zo snel mogelijk te evolueren naar een gebiedsdekkend aanbod van Huizen van het Kind.

De automatische rechtentoekenning is inderdaad erg belangrijk om iedereen zijn rechten te garanderen en onnodige administratieve lasten te voorkomen.

Bart Van Malderen stelt vast dat het VAPA ambitieuze doelstellingen formuleert. Het is bijvoorbeeld de bedoeling om de armoede met 30 percent terug te dringen tegen het einde van de focusperiode en om de kinderarmoede te halveren. Men legt terecht de focus op de kinderarmoede. De vraag is echter of men voldoende het verschil zal kunnen maken om die doelstellingen te halen. De maatschappelijke en beleidsmatige omstandigheden zitten namelijk niet mee. Alle concrete vragen die hij verder nog zal stellen, kunnen worden opgehangen aan die basisvraag.

Kinderen die geboren worden in een gezin in armoede, lopen meer kans om geen kinderopvang te vinden. Dat heeft een effect op de taalkennis en op de sociale omgang. Dat verhoogt op zijn beurt de kansen op schoolse achterstand, wat dan weer leidt tot een zwakkere positie op de arbeidsmarkt. Uiteindelijk vermindert daardoor de kans op een gezond leven en de levensverwachting. Het is dus belangrijk om zo vroeg mogelijk fundamenteel in te grijpen.

Voor welke dossiers van het beleidsdomein Welzijn loopt er momenteel een armoedetoets? In welke gevallen wordt er daarbij een beroep gedaan op de expertise van het Vlaams Armoedesteunpunt? Het is belangrijk dat de armoedetoets zeker ook wordt toegepast op de verhoogde ouderbijdrage in de kinderopvang en op de verhoogde bijdrage in de zorgverzekering.

Momenteel leeft 15 percent van de gezinnen in armoede. Zonder de sociale zekerheid zou dat 41 percent zijn. De kinderbijslag is daarin een belangrijke factor. Het VAPA kondigt aan dat de hervorming van de kinderbijslag zal gebeuren op basis van het progressief universalisme. Universalisme betekent dat er een bedrag is voor iedereen. Progressief universalisme betekent dat er een toeslag is voor mensen die het extra moeilijk hebben. De minister heeft in zijn toelichting echter alleen het woord universalisme gebruikt. Is dat een vergetelheid of een bewuste woordkeuze? Binnen de meerderheid is er namelijk discussie over het progressief universalisme.

De minister heeft een aantal toeslagen vernoemd. Wat betekent dit voor de toeslagen die niet vernoemd werden, zoals de leeftijdstoelage? In het kader van een verzoekschrift van de Gezinsbond wordt met hen een hoorzitting georganiseerd op 20 april 2016. Het verzoekschrift dringt aan op het behoud van de leeftijdstoelage. Dat verzoekschrift is ondertekend door 28.000 mensen. Kan de minister bevestigen dat de engagementen van het VAPA in de praktijk zullen worden gebracht?

OCMW's, CAW's, de samenlevingsopbouw en de armoedeorganisaties werken samen aan gezondheidsvaardigheden, het lokaal proactief handelen en het bevorderen van de toegankelijkheid van de huurmarkt. Dat zijn heel belangrijke aandachtspunten in het kader van de strijd tegen de armoede. Zijn er op dat vlak al concrete stappen gezet?

Er is een sterk verband tussen armoede en jeugdzorg. Als men tegen het einde van de projectperiode de kinderarmoede wil halveren, dan zal men ook op dat vlak bijkomende inspanningen moeten leveren. Welke stappen wil de minister op dat vlak zetten?

De vertegenwoordiging van de mensen in armoede is opgenomen in het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp. Het Netwerk tegen Armoede is daar vandaag echter nog niet bij betrokken. Hoe wordt de stem van mensen in armoede dan gehoord binnen dit beleidsdomein?

Het is de bedoeling om een breed en laagdrempelig onthaalnetwerk uit te bouwen waar de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen, de OCMW's en de CAW's gaan samenwerken om ervoor te zorgen dat elke burger op een aanvaardbare afstand kan geholpen worden met zijn vragen. Dat is belangrijk voor mensen die, in tijden van besparingen op het openbaar vervoer, geconfronteerd worden met vervoersarmoede en die geen beroep kunnen doen op de generieke digitale dienstverlening.

Er zijn verhalen over onterecht gebruik van sociale voorzieningen, maar in werkelijkheid is vooral de onderbescherming een probleem. Veel mensen maken geen gebruik van de sociale voorzieningen waar ze eigenlijk recht op hebben. In de vorige regeerperiode heeft een beperkt aantal gemeenten ingezet op lokaal proactief handelen en outreachend werken. De samenlevingsopbouw heeft daarvoor een methodologisch kader uitgewerkt. Als het echt de bedoeling is om de onderbescherming aan te pakken, dan zou dat moeten worden uitgerold over heel Vlaanderen, maar het VAPA mikt slechts op zeventig gemeenten tegen 2019. Er zijn ook geen bijkomende middelen uitgetrokken. Dat is een zwaktebod. De samenlevingsopbouw had ook de opdracht om te werken aan buurtgerichte netwerken waarbij vrijwilligers de cliënten zouden helpen om toegang te krijgen tot de dienstverlening. Hoe staat het met dat project?

Het aanhouden van de vormingsbudgetten voor Bind-Kracht, Armoede In-Zicht, Teams voor Advies en Ondersteuning in Armoede en CEDES vzw is een goede zaak. Er zal echter meer nodig zijn om tegemoet te komen aan de vraag naar vorming. Is de minister bereid om op dat vlak een bijdrage te leveren?

Momenteel zijn er 177 gemeenten met een Huis van het Kind, maar niet elk huis ziet de bestrijding van de kinderarmoede als een prioriteit, en niet elk huis beschikt over een inloopteam of organiseert huisbezoeken bij kwetsbare gezinnen. Wordt dit gemonitord? Het is de bedoeling om een tweesporenbeleid te voeren. Voor de medische zaken zou men terechtkunnen op de consultatiebureaus. Daarnaast zou er een flexibel aanbod zijn voor de psychosociale en pedagogische begeleiding. Daarbij zou men in de eerste plaats inzetten op de

kwetsbare gezinnen. Dat is ook een vorm van progressief universalisme. Wordt dit verder uitgewerkt?

Kind en Gezin wil meer aandacht besteden aan de prenatale dienstverlening, zeker voor kwetsbare zwangere vrouwen van wie sommigen geen toegang hebben tot medische zorg. In 2015 werd er daarover een stuurgroep opgestart. Welke instanties maken daar deel van uit? Bestaat er daarover een rapportagesysteem, los van de evaluatie die teruggeschreefd werd in het VAPA?

Er is een link tussen de automatisering van rechten binnen het beleidsdomein Welzijn en de Vlaamse sociale bescherming. De stappen die gezet worden, zijn niet altijd stappen voorwaarts. Het verlaagde tarief van de ouderbijdrage voor de kinderopvang was een soort van automatisch recht. Men heeft echter de prijzen verhoogd en een procedure ingevoerd waarbij mensen bij het OCMW een uitzondering kunnen aanvragen. Dat is een voorbeeld van hoe het niet moet. Voor de tenlasteneming van de mantel- en thuiszorg binnen de zorgverzekering moet men een attest voorleggen. Dat attest moet minstens vijftien punten bevatten op de medisch-sociale zelfredzaamheidsschaal voor de integratie-tegemoetkoming, de inkomensvergoeding en de tegemoetkoming hulp aan bejaarden. Die gegevens bevinden zich bij de FOD Sociale Zaken en kunnen dus perfect via de kruispuntbank aan Vlaanderen worden bezorgd. Zo kan men een vorm van onderbescherming wegwerken. Hoe zullen de betrokkenen daarvan op de hoogte worden gebracht? Bart Van Malderen betreurt ook dat de maximumfactuur, een ander automatisch recht dat aanvankelijk ingeschreven was in de Vlaamse sociale bescherming, daar weer is uitgehaald.

Het Vlaams Centrum Schuldoverlast wordt verder ondersteund. Het jaarplan 2015 voorzag in het formuleren van nieuwe beleidsaanbevelingen. Als die aanbevelingen beschikbaar zijn, zou de commissie hierover een gedachtewisseling kunnen organiseren. Het tegengaan van schulden is namelijk een belangrijke hefboom om armoede en kinderarmoede terug te dringen. Er zou ook een enquête worden uitgevoerd over de gezinsvormen en de combinatie van gezin en arbeid. Daarbij zou er extra aandacht worden besteed aan het bereiken van de meest kwetsbare gezinnen. Wat is de stand van zaken daarvan?

Het beleidsdomein Welzijn zou, in samenwerking met de beleidsdomeinen Jeugd en Onderwijs, een Conferentie van het Jonge kind organiseren, over het creëren van een rijke omgeving voor kinderen, en zeker voor kwetsbare kinderen. Wanneer zal die conferentie plaatsvinden?

3. Antwoorden van minister Jo Vandeurzen en bijkomende vragen van de leden

Minister *Jo Vandeurzen* vindt het logisch dat het VAPA een aantal elementen bevat die eerder al aangekondigd waren. Het is niet omdat een maatregel niet nieuw is dat hij niet relevant kan zijn in de strijd tegen de armoede.

De armoedetoets kan nog niet uitgevoerd worden op de kinderbijslag. Voor het lokaal sociaal beleid zullen de organisaties waarover de heer Van Malderen het had geconsulteerd worden. Bij de persoonsvolgende financiering wordt dat overleg georganiseerd per besluit.

De evaluatie van het het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters gebeurt binnen de voortgangsgroep die daarvoor is opgesteld. Deze groep pakt ook de administratieve vereenvoudiging en de toepassing van de voorrangsregels aan. Om privacyredenen mogen bepaalde gegevens niet ter beschikking worden gesteld. Daarom onderzoekt men of dit op het Vlaamse niveau via databanken, dan wel op het niveau van de

voorzieningen moet aanpakken. De bestaande evaluaties zijn al een paar jaar oud. Op dit ogenblik zou het niet evident zijn om een evaluatie te doen. De werkgroep onderzoekt wel hoe men dat beter kan aanpakken.

Er is bij de kinderopvang een absolute voorrang voor kinderen van ouders die werken of een beroepsgerichte opleiding volgen. Op trap 2 is er een engagement om 20 percent kinderen uit de kansengroepen op te nemen. Op trap 3 is er een engagement voor 30 percent. De voortgangswerkgroep onderzoekt hoe men dat wat beter hanteerbaar kan maken. Er is al heel wat geïnvesteerd in de pedagogische en taalondersteuning, wat vroeger niet het geval was. In trap 3 is er een belangrijke extra financiering. Het aantal inkomensgerelateerde plaatsen zal, binnen de budgettaire mogelijkheden, geleidelijk worden uitgebreid.

Voor de kinderbijslag werkt de minister binnen het kader van het Vlaamse regeerakkoord. De kinderbijslag streeft twee belangrijke doelstellingen na: de dekking van de opvoedingskosten en de strijd tegen de armoede. Het nieuwe systeem zal aan de armoedetoets worden onderworpen.

Het decreet van 29 november 2013 houdende de organisatie van preventieve gezinsondersteuning gaat uit van het progressief universalisme. Het is niet omdat de minister een woord minder heeft uitgesproken, dat hij van dat beginsel wil afwijken. De meeste experts adviseren om dat principe ook te hanteren voor de gezondheids promotie en de ziektepreventie. Die benadering wordt trouwens ook gehanteerd in de Huizen van het Kind. Momenteel systematiseert Kind en Gezin de ondersteuning van de Huizen van het Kind, en in 2015 werd reeds een stand van zaken opgemaakt van de Huizen van het Kind. Nu worden de goede praktijken geïnventariseerd. De consultatiebureaus vormen de kerntaak van de Huizen van het Kind.

De stuurgroep prenatale dienstverlening is een interne werkgroep van Kind en Gezin. Op 6 oktober 2016 zal de Conferentie van het Jonge Kind daar expliciet op doorgaan. Het is de bedoeling om zo vroeg mogelijk een zorgpad op te zetten, zeker voor kwetsbare gezinnen. Het nieuwe is dat heel wat actoren daarbij betrokken zullen worden: Kind en Gezin, de Huizen van het Kind, de consultatiebureaus, de zorgverstrekkers in het ziekenhuis, maar ook de huisarts en de vroedkundige. Dat kan een belangrijke stap zijn bij het traceren van gezondheidsrisico's. Het concretiseren van dat peri- en postnataal zorgpad vergt ook overleg met het RIZIV.

De minister illustreert hoe de jeugdhulp kan bijdragen aan de strijd tegen armoede. De Huizen van het Kind en de versterking van het rechtstreeks toegankelijk aanbod, spelen daarin zeker een rol. De gezinszorg werd al versterkt voor de personen met een beperking. Ook op andere gebieden kan de laagdrempeligheid van de gezinszorg een pluspunt zijn. De gezinszorg kan breder zijn dan alleen de materiële ondersteuning. In Limburg heeft de gezinszorg al acties ondernomen in de strijd tegen armoede en kinderarmoede.

De huisarts kan een belangrijke rol spelen om de kwetsbare groepen aan te zetten tot een gezonde levensstijl. De expertise die op dat vlak werd ontwikkeld door de samenlevingsopbouw zou over heel Vlaanderen moeten worden uitgerold. Dat was een van de belangrijke argumenten voor het brede onthaal, wat betekent dat men ook outreachend werkt op plaatsen waar de doelgroep aanwezig is, en dat men een proactieve aanpak hanteert. Met behulp van de Rechtenverkenner kan men nagaan of iemand wel degelijk zijn rechten uitoefent.

Voor de vraag over de bereikbaarheid van de digitale dienstverlening voor de brede bevolking verwijst de minister naar de nieuwe inkomensattesten voor de kinderopvang. Daarvoor heeft Kind en Gezin een soort viertrapssysteem

ontwikkeld. Een grote groep ouders was in staat en bereid om het attest online aan te vragen. Vervolgens kon men zich in bepaalde initiatieven voor kinderopvang laten ondersteunen voor een aanvraag met de identiteitskaart. In de kinderopvang konden gemandateerden met hun eigen identiteitskaart het systeem binnen gaan om die dienstverlening aan te bieden. Als dat ook niet lukte kon men bij Kind en Gezin op individuele basis telefonisch ondersteund worden.

Als antwoord op de vraag over de automatische toekenning van rechten bij de integratietegemoetkoming, stelt de minister dat men reeds automatisch een tenlasteneming krijgt in de zorgverzekering via een attest dat verklaart dat men recht heeft op een integratietegemoetkoming.

Bart Van Malderen benadrukt dat men dat attest wel zelf moet aanvragen, hoewel die gegevens gekend zijn via de kruispuntbank. Zijn beleidssuggestie voor een volledig automatische toekenning zou een mattheuseffect kunnen voorkomen.

De *minister* weet dat men dit automatisch kan organiseren voor het basisondersteuningsbudget. Voor de tenlasteneming zal hij laten onderzoeken of dat technisch mogelijk is.

De minister deelt mee dat er nog geen duidelijkheid is over het effect van de tariefverhoging op de toegang tot de kinderopvang. Hij begrijpt de kritiek op dat systeem. Vooraf is er heel wat geïnvesteerd in de contacten met de OCMW's. Het feit dat het OCMW de kans heeft om contact te hebben met de betrokkene biedt ook de kans om een meer geïntegreerd traject op te starten met de betrokkene.

De armoedeverenigingen vragen niet zozeer dat ze betrokken worden in de governance structuren van de integrale jeugdhulp, maar wel dat ze zouden kunnen participeren via een soort van forum. In die richting wil de minister evolueren. Bij individuele situaties wordt de participatie vanuit cliëntperspectief wel degelijk opgenomen in de integrale jeugdhulp. De initiatieven van onder meer Cachet vzw dragen daar zeker toe bij.

Katrien Schryvers heeft vooral vragen bij de verwevenheid van Welzijn en Justitie. Wat doet men met externe motivatie bij het aanbieden van hulpverlening? Ze wil vooral voorkomen dat men pas toegang zou hebben tot de hulpverlening als er sprake is van een crimineel feit.

Elke Van den Brandt vindt de antwoorden onvoldoende duidelijk. Heeft de minister de impact van de prijsverhoging op de kinderopvang laten onderzoeken? Kan hij op een onderbouwde manier bevestigen dat die prijsverhoging geen impact heeft gehad?

De *minister* antwoordt dat hij dat nog niet heeft laten onderzoeken omdat het daarvoor nog te vroeg is.

Elke Van den Brandt merkt op dat het nieuwe systeem bestaat sinds april 2015. Het is dus helemaal niet te vroeg voor een dergelijk onderzoek. Dergelijke zaken zou men van bij het begin moeten monitoren, zeker als er op de beslissing zelf geen voorafgaande armoedetoets werd uitgevoerd.

Elke Van den Brandt stelt dat het VAPA moet leiden tot een daling van de kinderarmoede met 50 procent. Welk gevolg heeft dat voor het nieuwe systeem van de kinderbijslag? Ze gaat ervan uit dat de minister zal vastleggen welke daling van de kinderarmoede hij daarmee minimaal wil realiseren.

De *minister* deelt mee dat de impact van een eventueel voorstel op de armoederisico's zal worden bestudeerd. Dat zal een element zijn bij de beoordeling van het voorstel. In deze fase kan hij daar niet meer over zeggen.

Elke Van den Brandt verwijst naar het voorstel van Groen dat zou leiden tot een daling van de kinderarmoede. Als de minister op dat vlak geen concrete ambitie formuleert, dan komt het VAPA grotendeels neer op het hernemen van reeds genomen beslissingen.

Bart Van Malderen vindt dat de minister op een aantal essentiële punten heel vaag blijft. De basisvraag is of de algemene doelstellingen haalbaar zijn, namelijk om tegen 2019 de armoede terug te dringen met 30 percent en de kinderarmoede met 50 percent. Dat brengt hem automatisch bij de kinderbijslag. Hij begrijpt dat het principe van het progressief universalisme ingeschreven staat. Hij kreeg echter geen concrete antwoorden over de toeslagen, de modaliteiten of de betekenis van het begrip kwetsbare groepen. Misschien is de minister nog niet ver genoeg gevorderd met de uitwerking? Misschien is er daarover geen overeenstemming binnen de Vlaamse Regering? De minister moet echter minstens een antwoord kunnen geven op de vraag hoe hij die toeslagen ziet.

De *minister* antwoordt dat hij die discussie zal voeren op het ogenblik dat er binnen de Vlaamse Regering een voorstel op tafel ligt.

Bart Van Malderen vindt dat dit veel zegt over de stand van zaken van het VAPA. Het is de bedoeling om de kinderarmoede te halveren. Kinderbijslag is daarvoor een belangrijke hefboom, maar blijkbaar verzandt dat in discussies binnen de Vlaamse Regering. Hij neemt akte van de bekentenis die de minister net heeft gedaan. De minister zegt in zijn presentatie hoeveel plaatsen hij wil creëren, maar legt ook hier geen verband met de noden die al dan niet ingevuld moeten worden. In de Senaat werd een informatierapport goedgekeurd over kinderarmoede. CD&V heeft dat mee ondertekend. De passage over kinderopvang bevatte de aanbeveling om nog in deze regeerperiode te zorgen voor een plek voor elk kind. Bij het huidige ritme van het uitbreidingsbeleid kan dat gewoon niet lukken. En voor de modaliteiten van de toegankelijkheid schiet de minister helemaal tekort.

Bart Van Malderen raadt de minister aan om de tenlasteneming binnen de Vlaamse sociale bescherming te automatiseren. Alle gegevens zijn beschikbaar.

Een maximumfactuur voor niet-medische kosten lijkt hem het sluitstuk van elk geloofwaardig armoedebeleid. Hij betreurt dat dit uit de Vlaamse sociale bescherming is gehaald. Het is een probleem als men rusthuisfacturen moet betalen die het pensioen ruimschoots overschrijden. Hij vreest in het algemeen dat het VAPA voor het beleidsdomein Welzijn ontoereikend zal zijn.

Bart VAN MALDEREN,
voorzitter

Elke VAN DEN BRANDT
Katrien SCHRYVERS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

CAW	centrum algemeen welzijnswerk
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
FOD	Federale Overheidsdienst
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
LOGO	loco-regionaal gezondheidsoverleg en -organisatie
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
VAPA	Vlaams Actieplan Armoedebestrijding
vzw	vereniging zonder winstoogmerk